

ปราชญ์ชาวบ้านด้านหัตถกรรม

ข้อมูลปราชญ์ชาวบ้าน

ชื่อ - สกุล : นายน้อย จอมฟอง

วันเดือนปีเกิด : พ.ศ. 2491

อายุ 72 ปี

การศึกษา : ประถมศึกษาปีที่ 4

ประกอบอาชีพ : รับจ้างตีมีด

ที่อยู่ : บ้านเลขที่ 149/1 หมู่ที่ 5 ชุมชนบ้านกาดเมฆตะวันตก ตำบลชมพู อำเภอเมืองลำปาง จังหวัดลำปาง

เบอร์โทรศัพท์ : 095-1637630

ผลงาน

การตีมีด หัวขวาน หัวเสียม

การถ่ายทอดผลงาน

- ปี พ.ศ. ๒๕๔๕ - ๒๕๕๓ ได้สาธิตและสอนการตีมีดแก่ประชาชนในชุมชนบ้านกาดเมฆตะวันตก จำนวน ๑๐ คน
- ปี พ.ศ. ๒๕๔๘ เป็นวิทยากรสาธิตและสอนการตีมีดแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง จำนวน ๑๕ คน

ภูมิปัญญา : การตีมีด

ที่มาภูมิปัญญา

นายน้อย จอมฟอง หรือ ตาน้อย แต่เดิมครอบครัวประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำนา เลี้ยงวัว - ควาย และรับจ้างตีมีด เมื่อด้านน้อยเรียนจบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ ๔ ไม่ได้ศึกษาต่อ จึงได้ไปช่วยครอบครัวทำนา และเลี้ยงวัว - ควาย บางครั้งก็จะออกติดตามบิดาเป็นผู้ช่วยรับจ้างตีมีดเรื่อยมา เมื่ออายุ ๑๖ ปี บิดาจึงได้ถ่ายทอดความรู้ และสอนวิธีการตีมีดแก่ด้านน้อย หากมีเวลาว่างจากการทำนา และเลี้ยงวัว - ควาย ด้านน้อยก็จะฝึกหัดตีมีดเป็นประจำ และติดตามบิดาไปช่วยตีมีดจนชำนาญ และได้ฝึกทำการตีหัวขวาน และตีเสียมร่วมด้วย จนกระทั่งอายุ ๑๙ ปี ด้านน้อยได้แต่งงานมีครอบครัวจึงได้ยึดอาชีพรับจ้างตีมีดเป็นอาชีพประจำเรื่อยมา ปัจจุบันด้านน้อยเปิดร้านรับจ้างตีมีดอยู่ที่ชุมชนบ้านกาดเมฆตะวันตก โดยจะรับจ้างตีมีดทำคร้ว มีดทำสวน หัวขวาน และเสียม ซึ่งมีดทำคร้วพร้อมด้าม จำหน่ายในราคาด้ามละ ๑๖๐ - ๓๐๐ บาท มีดทำสวนพร้อมด้าม จำหน่ายในราคาด้ามละ ๒๘๐ - ๔๐๐ บาท หัวขวานพร้อมด้าม จำหน่ายในราคาด้ามละ ๓๒๐ บาท และเสียมพร้อมด้าม จำหน่ายในราคาด้ามละ ๒๕๐ บาท

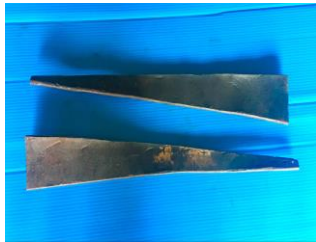
วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้

๑. เหล็กแท่นบรกด	
๒. มอเตอร์หินเจียรไฟฟ้า	
๓. ค้อนตีมีด - คีมจับมีด	
๔. แท่นเหล็กรองตีมีด	
๕. หินลับมีด	
๖. เตาเผาพร้อมรางใส่น้ำ	

ขั้นตอนการทำ

การตีมีด มีขั้นตอน ดังนี้

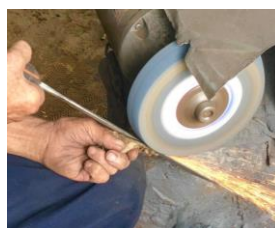
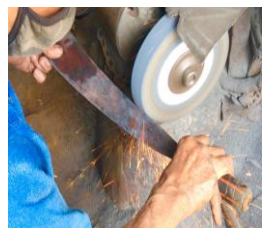
๑. นำเหล็กแผ่นธรรมดาตัดตามแบบมีดที่ต้องการ จากนั้นนำไปเผาไฟให้ร้อนจนเหล็กเป็นสีส้มแดงนำออกมาประทับตราซื้อ โดยใช้ค้อนทุบเหล็กประทับตราปั๊มลงไปด้านบนของมีด

๒. นำเหล็กแผ่นไปจุ่มน้ำแล้วนำไปเผาไฟจนร้อนเป็นสีแดงส้มอีก นำเหล็กออกมาตีด้านที่ใช้เป็นคมมีดให้แบน ทำแบบนี้ซ้ำๆ จนได้คมมีดตามที่ต้องการ จากนั้นใช้ค้อนตีตกแต่งตัวมีดและสันมีดให้เรียบและตรง แล้วนำมีดที่ตีเสร็จไปจุ่มน้ำจนหายร้อน นำขึ้นมาเช็ดผ้าให้แห้งเพื่อรอการตกแต่งเจียรระไนมีด

๓. นำมีดไปเจียรระไนตกแต่งสันมีดให้มีความโค้งเรียบไม่บาดมือ เจียรระไนแผ่นใบมีดให้เงาสวยอาด และเจียรระไนแต่งคมมีดให้เนียนเรียบสวยงาม พร้อมนำไปไสด้าม

๔. นำมีดที่ไสด้ามแล้วมาฝนกับหินลับมีดอีกครั้ง เพื่อให้มีดมีความคมยิ่งขึ้น จากนั้นนำผ้าชุบน้ำมันเครื่องรถจักรยานยนต์มาทาลงบนมีดให้ทั่วเพื่อกันสนิมเป็นอันเสร็จสิ้นพร้อมจำหน่าย

